

ENR 1.4 ATS Luftrumsklassifisering**ENR 1.4 ATS Airspace Classification****1 Luftrumsklassifisering**

Innen norske FIR/UIR er luftrummet inndelt i 5 klassifiseringer A, C, D, E og G som er i samsvar med ICAO standarder med forbehold av de forskjeller som er angitt [GEN 1.7](#). Ytterligere klassifiseringer B og F er tilgjengelig for bruk, men disse er for tiden ikke benyttet i norsk luftrum. Luftrum klassifisert som A, C, D og E er kontrollert luftrum mens G er ukontrollert luftrum.

Luftrumsklassifiseringene er beskrevet i de påfølgende punkter. Beskrivelser og prosedyrer for det enkelte luftrum innen hver klassifisering fremgår i ENR.

ATS luftrum er klassifisert som følger:

Klasse A:

Kun IFR-flyginger er tillatt, all flyging er underlagt flygekontrolltjeneste og er atskilt fra hverandre.

Anm: Kun benyttet i Bodø OCA.

Klasse C:

IFR- og VFR-flyginger er tillatt, all flyging er underlagt flygekontrolltjeneste. IFR-flyging er atskilt fra annen IFR-flyging og fra VFR-flyging. VFR-flyging er atskilt fra IFR-flyging og mottar trafikkinformasjon om annen VFR-flyging.

Klasse D:

IFR- og VFR-flyginger er tillatt, all flyging er underlagt flygekontrolltjeneste. IFR-flyging er atskilt fra annen IFR-flyging og mottar trafikkinformasjon om VFR-flyging. VFR-flyging mottar trafikkinformasjon om all annen flyging.

Klasse E:

IFR- og VFR-flyginger er tillatt, IFR-flyging er underlagt flygekontrolltjeneste og er atskilt fra annen IFR-flyging. All flyging mottar trafikkinformasjon så langt som mulig. Luftrum klasse E skal ikke benyttes til kontrollsoner.

Klasse G:

IFR- og VFR-flyginger er tillatt og vil motta flygeinformasjonstjeneste.

Betingelsene for flyging innenfor hver luftrumsklasse er vist i etterfølgende tabell.

1 Classification of airspaces

Within Norwegian FIR/UIR the airspace is further divided into 5 classifications, A, C, D, E, and G which comply with ICAO standards subject to the differences notified at [GEN 1.7](#). Additional ICAO classifications B and F are available for use, but at present no portions of the Norwegian airspace have been so classified. Airspace A, C, D and E is controlled airspace while G is uncontrolled airspace.

The airspace classifications are described in subsequent paragraphs, and descriptions and procedures of individual airspace within each classification are contained in ENR.

ATS airspace are classified and designated in accordance with the following:

Class A:

IFR flights only permitted, all flights are provided with air traffic control service and are separated from each other.

Note: Bodø OCA only.

Class C:

IFR and VFR flights are permitted, all flights are provided with air traffic control services and IFR flights are separated from other IFR flights and from VFR flights. VFR flights are separated from IFR flights and receive traffic information in respect of other VFR flights

Class D:

IFR and VFR flights are permitted and all flights are provided with air traffic control services, IFR flights are separated from other IFR flights and receive traffic information in respect of VFR flights, VFR flights receive traffic information in respect of all other flights.

Class E:

IFR and VFR flights are permitted, IFR flights are provided with air traffic control service and are separated from other IFR flights. All flights receive traffic information as far as is practical. Class E airspace shall not be used for control zones.

Class G:

IFR and VFR flights are permitted and receive flight information service.

The requirements for the flights within each class of airspace are as shown in the following table.

NORSK

ENGLISH

<i>Klasse Class</i>	<i>Type of flight</i>	<i>Atskillelse etableres mellom/ Separation provided</i>	<i>Form for tjeneste/ Service provided</i>	<i>Hastighetsbe- grensning Speed limitation</i>	<i>Krav til radio- samband/ Radio communication requirement</i>	<i>Gjenstand for klarering/ Subject to an ATC clearance</i>
A	IFR	Alle luftfartøy/ All aircraft	Flygekontrolltjeneste/ Air Traffic Control Service	Ikke relevant/ Not applicable	To-veis, hele tiden/ Continuous two-way	Ja Required
	VFR	VFR-flyginger er ikke tillatt/ VFR-flights are not permitted				
C	IFR	IFR fra/ from IFR and VFR	Flygekontrolltjeneste/ Air Traffic Control Service	250 KT IAS under/below FL100	To-veis, hele tiden/ Continuous two-way	Ja Required
	VFR	VFR fra/ from IFR	1) Flygekontrolltjeneste for atskillelse fra IFR trafikk/Air Traffic Control Service for separation from IFR traffic 2) Trafikkinforma-sjon for VFR/VFR. Traffic information VFR/VFR	250 KT IAS under/below FL 100	To-veis, hele tiden/ Continuous two-way	Ja Required
D	IFR	IFR fra/ from IFR	Flygekontrolltjeneste samt trafikkinformasjon om VFR-trafikk/ Air Traffic Control Service and Traffic Information about VFR- traffic	250 KT IAS under/below FL 100	To-veis, hele tiden/ Continuous two-way	Ja Required
	VFR	Ingen/ Not provided	Flygekontrolltjeneste samt trafikkinformasjon om IFR- og VFR-trafikk/ Air Traffic Control Service including Traffic Information about IFR and VFR-traffic	250 KT IAS under/below FL 100	To-veis, hele tiden/ Continuous two-way	Ja Required
E	IFR	IFR fra/ from IFR	Flygekontrolltjeneste og trafikkinformasjon om VFR-trafikk så langt det er praktisk mulig/ Air Traffic Control Service and Traffic Information about VFR- traffic as far as practicable	250 KT IAS under/below FL 100	To-veis, hele tiden/ Continuous two-way	Ja Required
	VFR	Ingen/ Not provided	Trafikkinformasjon så langt det er praktisk mulig/ Traffic Information as far as practicable	250 KT IAS under/below FL 100	Nei/ Not required	Nei Not required
G	IFR	Ingen/ Not provided	Flygeinformasjonstjeneste/ Flight Information Service	250 KT IAS under/ below FL 100	Nei/Ja* Not required Continuous two- way*	Nei Not required
	VFR	Ingen/ Not provided	Flygeinformasjonstjeneste/ Flight Information Service	250 KT IAS under/ below FL 100	Nei/Ja* Not required Continuous two- way*	Nei Not required

NORSK

ENGLISH

- * Ved flyging i de deler av luftrom klasse G som er etablert som TIZ/TIA, gjelder krav om to-veis samband innenfor tjenesteenhetens åpningstid.
There is a requirement for continuous two-way radio communication when flying in those parts of class G airspace which are established as TIZ/TIA, within HR of operation of the unit providing service.

Hvor ATS luftrom sammenfaller vertikalt, dvs. et over det andre, skal flyginger på et felles nivå være under-lagt bestemmelser til, og bli gitt tjenester i henhold til, den minst restriktive luftromsklasse. Ved bruk av disse kriterier, er klasse C luftrom regnet som mindre restriktivt enn klasse A luftrom; klasse D luftrom mindre restriktivt enn klasse C luftrom, osv.

Where the ATS airspace adjoin vertically, i.e. one above the other, flights at a common level would comply with requirements of, and be given services applicable to, the less restrictive class of airspace. In applying these criteria, Class C airspace is therefore considered less restrictive than Class A airspace; Class D airspace less restrictive than Class C airspace, etc.

2 ATS Luftromsklassifisering innen norske FIR/UIR

2 ATS Airspace Classification within Norwegian FIR/UIR

<i>Luftrom/Airspace</i>	<i>Vertikal utstrekning/ Vertical limits</i>	<i>Klasse/ Class</i>	<i>RMK</i>
Norway UTA	FL 660 FL 285	C	
Bodø OCA	UNL FL 195	A	
Norway CTA	FL 285 FL 195	C	
	FL 195 7500 FT AMSL	D	Nedre grense CTA / Lower limit CTA: 7500 FT AMSL: Over Sørkjosen TIA mellom Tromsø TMA, Hammerfest TMA og Alta TMA (Ref ENR 2.1 og ENR 6.2)./above Sørkjosen TIA between Tromsø TMA, Hammerfest TMA and Alta TMA (Ref ENR 2.1 og ENR 6.2). Mellom Bodø TMA, Andøya TMA, Evenes TMA og sørover langs grensen mellom Norge og Sverige (REF ENR 2.1 og ENR 6.2) / between Bodø TMA, Andøya TMA, Evenes TMA and southwards along the border between Norway and Sweden (REF ENR 2.1 and ENR 6.2)
	FL 195 FL 95 ¹⁾	D	Nedre grense CTA / Lower limit CTA: FL 95: sør av 62N, unntatt som angitt nedenfor / south of 62N, except as stated below: Nedre grense FL 115 i deler av CTA over Jotunheimen, Hardangervidda, Gausta og Engerdal. (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) / Lower limit FL 115 in parts of CTA over Jotunheimen, Hardangervidda, Gausta and Engerdal. (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) Nedre grense FL 135 i deler av CTA over Jotunheimen og Dovreområdet (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) / Lower limit FL 135 in parts of CTA over Jotunheimen and Dovreområdet (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2).
	FL 195 FL 105	D	Nedre grense CTA / Lower limit CTA: FL 105: Nord av 6545N, unntatt som angitt endenfor / North of 6545N except as stated below: Nedre grense FL 115 i deler av CTA øst av Evenes (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) / Lower limit FL 115 in parts of CTA east of Evenes (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2)

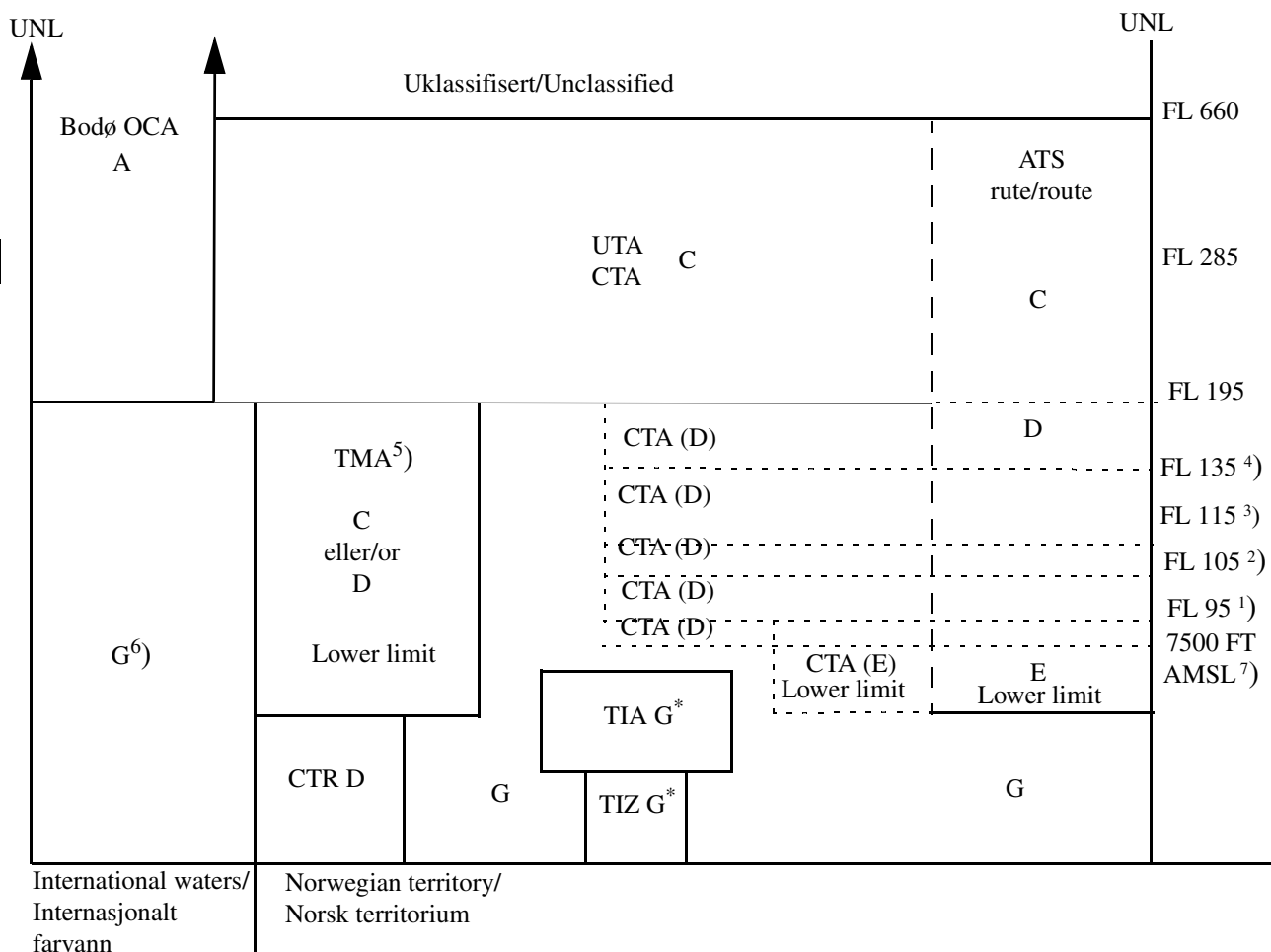
NORSK

ENGLISH

<i>Luftrum/Airspace</i>	<i>Vertikal utstrekning/ Vertical limits</i>	<i>Klasse/ Class</i>	<i>RMK</i>
Norway CTA	<u>FL 195</u> FL 115	D	Nedre grense CTA / Lower limit CTA: FL 115: i deler av CTA øst av Evenes, i deler av CTA over Breheimen og Hardangervidda, samt CTA nord av 62N, og syd av 6545N, unntatt som angitt nedenfor / in parts of CTA east of Evenes, in parts of CTA over Breheimen and Hardangervidda, and north of 62N, and south of 6545N except as stated below: Nedre grense FL 135 i deler av CTA over Jotunheimen, Dovre og Trollheimen (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) / Lower limit FL 135 in parts of CTA over Jotunheimen, Dovre og Trollheimen/ above the areas of Jotunheimen, Dovre and Trollheimen (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2).
	<u>FL 195</u> FL 135	D	Nedre grense CTA / Lower limit CTA: FL 135: i deler av CTA over Jotunheimen og Dovreområdet (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) / FL 135: in parts of CTA over Jotunheimen and Dovreområdet (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2).
ATS-rute P600 (KLONN-VAVIG) og N623 (VALDI-OTRAX) / ATS route P600 (KLONN-VAVIG) and N623 (VALDI-OTRAX)	<u>FL 195</u> FL 95	D	
ATS ruter / routes	<u>FL 95/105/115/135</u> Nedre grense/ lower limit	E	For klasse E luftrum under CTA henvises det til beskrivelsen av hver enkelt rute i ENR 3/For class E airspace, please refer to description of each route in ENR 3.
Statfjord CTA	<u>FL85</u> 1500 FT AMSL	E	
TMA		C eller/or D	
CTR		D	
TIA/TIZ		G	Krav om toveis samband hele tiden/Continuous two-way radio communication required
Øvrig luftrum / Remainder of airspace		G	UK og Norge har inngått avtale om utøvelse av ATS over deler av Nordsjøen opptil FL 85 (REF ENR 2.2). Den del av Scottish FIR hvor Norge er ansvarlig for ATS klassifiseres som luftrum G. Klassifiseringen av de deler av Norway FIR/Bodø OFIR hvor UK er ansvarlig for ATS angis i AIP UK. UK and Norway have reached an agreement on the provision of ATS over parts of the North Sea up to FL 85 (REF ENR 2.2). That part of Scottish FIR where Norway is responsible for ATS is classified as G. Classification of the parts of Norway FIR/Bodø OFIR where UK is responsible is stated in AIP UK.

NORSK

ENGLISH

- * Krav om toveis samband hele tiden for alle flyginger innenfor tjenesteenhetens åpningstid.
Two-way radio communication required for all flights, within HR of operation of the unit providing service.
- 1) Nedre grense CTA / Lower limit CTA:
FL 95: sør av 62N, unntatt som angitt nedenfor / south of 62N, except as stated below:
Nedre grense FL 115 i deler av CTA over Jotunheimen, Hardangervidda, Gausta og Engerdal. (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) / Lower limit FL 115 in parts of CTA over Jotunheimen, Hardangervidda, Gausta og Engerdal. (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2)
Nedre grense FL 135 i deler av CTA over Jotunheimen og Dovreområdet (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) / Lower limit FL 135 in parts of CTA over Jotunheimen and Dovreområdet (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2).
- 2) Nedre grense CTA / Lower limit CTA :
FL 105: Nord av 6545N, unntatt som angitt nedenfor /
North of 6545N except as stated below:
Nedre grense FL 115 i deler av CTA øst av Evenes (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) /
Lower limit FL 115 in parts of CTA east of Evenes (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2)
- 3) Nedre grense CTA / Lower limit CTA:
FL 115: i deler av CTA øst av Evenes, i deler av CTA over Breheimen og Hardangervidda, samt CTA nord av 62N, og syd av 6545N, unntatt som angitt nedenfor / in parts of CTA east of Evenes, in parts of CTA over Breheimen and Hardangervidda, and north of 62N, and south of 6545N except as stated below:
Nedre grense FL 135 i deler av CTA over Jotunheimen, Dovre og Trollheimen (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) /
Lower limit FL 135 in parts of CTA over Jotunheimen, Dovre og Trollheimen/ above the areas of Jotunheimen, Dovre and Trollheimen (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2).
- 4) Nedre grense CTA / Lower limit CTA :
FL 135: i deler av CTA over Jotunheimen, Dovre og Trollheimen (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2) /
FL 135: in parts of CTA over Jotunheimen, Dovre og Trollheimen/ above the areas of Jotunheimen, Dovre and Trollheimen (Ref ENR 2.2 og ENR 6.2).

NORSK

ENGLISH

- 5) Terminalområdene (TMA) har forskjellige øvre grenser (f.o.m. FL 85 - t.o.m. FL 195)
The terminal areas (TMA) have different upper limits (from FL 85 inclusive to FL 195 inclusive).
- 6) Luftrummet under FL195 i norske FIR/OFIR som omfatter internasjonalt farvann er klassifisert som G med følgende unntak:
The airspace below FL195 over the high seas within Norwegian FIR/UIR/OFIR is classified as G with the following exceptions:
- de deler av CTA, TMA og CTR som strekker seg ut i internasjonalt farvann
 - those parts of CTA, TMA and CTR which are located over the high seas.
 - P600 og N623 vest av Flesland og Sola TMA.
 - P600 and N623 west of Flesland and Sola TMA.
 - Statfjord CTA
- 7) Nedre grense CTA / Lower limit CTA:
7500 FT AMSL:
Over Sørkjosen TIA mellom Tromsø TMA, Hammerfest TMA og Alta TMA (REF ENR 2.1 og ENR 6.2) /
above Sørkjosen TIA between Tromsø TMA, Hammerfest TMA og Alta TMA (Ref ENR 2.1 og ENR 6.2).
Mellom Bodø TMA, Andøya TMA, Evenes TMA og sørover langs grensen mellom Norge og Sverige (REF
ENR 2.1 og ENR 6.2) / between Bodø TMA, Andøya TMA, Evenes TMA and southwards along the border
between Norway and Sweden (REF ENR 2.1 and ENR 6.2).

Flyginger i Bodø Oceanic FIR (OFIR) som utføres mer enn 100 NM ut fra kystlinjen skal, dersom flygehøyden er lik eller større enn den høyeste verdi av FL 60 eller 2000 FT (600 M) over bakken gjennomføres i henhold til instrumentflygereglene (uansett værforhold).

Flights in Bodø Oceanic FIR (OFIR), operating more than 100 NM seawards from the shoreline, shall be conducted in accordance with the instrument flight rules (even when not operating in IMC) when operated at or above FL 60 or 2000 FT (600 M) above ground, whichever is the higher.